



# Svenska Scoutförbundet

## Kort scouthistoria (från arkivbeskrivningen från SSF)

### Inledning

Den svenska scoutrörelsen räknar sitt ursprung från 1909, då man säkert vet att den första verksamheten för pojkar under vuxen ledning påbörjades i Göteborg. Den 3 januari 1912 bildades Sveriges Scoutförbund (SS), varefter flickscouterna den 26 mars 1913 bildade Sveriges Flickors Scoutförbund. (SFS). Förbunden var strikt könsseparerade. SS var sålunda ett rent pojkförbund medan SFS enbart riktade sig till flickor.

Här bortses från såväl uppgifter om förekomsten av någon enstaka svensk scoutförening 1908 som det faktum att någon *scoutrörelse* i egentlig mening knappast fanns i vårt land före 1910.

Den 13 november 1960 gick de båda förbunden samman och bildade Svenska Scoutförbundet (SSF), som därvid övertog den verksamhet, som därtills bedrivits av Sveriges Flickors Scoutförbund och Sveriges Scoutförbund. Samtidigt fastställdes att samtliga dåvarande medlemmar i de båda förbunden blev medlemmar i det nybildade förbundet, samt att de båda tidigare förbunden alltså skulle bestå. Skälen till denna uppläggning var framför allt anslutningen till internationella organisationer samt en önskan att underlätta en återgång till den gamla ordningen, om samarbetet i den gemensamma organisationen skulle misslyckas.

Den 8 april 1973 beslöt Svenska Scoutförbundets förbundsstämma enhälligt (§ 19) att upplösa de båda äldre förbunden.

2009 begärde Frälsningsarméns Scoutförbund (FA-Scout) att få bli ett eget distrikt inom Svenska Scoutförbundet från och med den 1 januari 2010. Detta nya distrikt skulle dock inte bli geografiskt utan ideologiskt. Konstruktionen innebar att berörda medlemmar skulle bli dubbelanslutna till Frälsningsarméns Scoutförbund och Svenska Scoutförbundet. Framställningen bifölls av Svenska Scoutförbundets förbundsstyrelse den 20 november 2009 (protokoll nr 9 punkt 12). Det nya distriktet bestod vid denna tidpunkt av 28 kårer.

Hösten 2011 ändrade Svenska Scoutförbundet sitt namn till **Scouterna** med tillägget att benämningen skulle vara ”**Scouterna – riksorganisationen**” i sammanhang där detta var nödvändigt. Ändringen genomfördes inom ramen för ett projekt, som syftade till att lägga ned Svenska Scoutrådet<sup>1</sup> och skapa en gemensam riksorganisation för scouting i Sverige. Fram till förbundsstämman 2012 bestod denna riksorganisation enbart av de enheter, som ingått i Svenska Scoutförbundet, under det att såväl Svenska Scoutrådet som de övriga svenska scoutförbunden alltså bestod som självständiga enheter.

Vid förbundsstämman 2012 ...

Den sålunda genomförda omorganisationen av den svenska scoutrörelsen är för i vart fall Svenska Scoutförbundets del så genomgripande, att det bedömts som mest praktiskt att avsluta förbundets arkiv per utgången av 2012 och påbörja ett nytt arkiv för Scouterna – riksorganisationen per den 1 januari 2013.

-----  
Ett försök att ordna upp Sveriges Scoutförbunds, Sveriges Flickors Scoutförbunds och Svenska Scoutförbundets arkiv påbörjades 1972, se vidare nedan. Arbetet bedrevs huvudsakligen i särskilt iordningställda lokaler vid Kjesäters folkhögskola utanför Vingåker, vilka på förmånliga villkor ställdes till förfogande av den stiftelse, som i övrigt var huvudman för verksamheten på Kjesäter (**Kjesäterstiftelsen**).

<sup>1</sup> Samarbetsorganisation för samtliga svenska scoutförbund, se vidare nedan.

SFS-arkivet färdigställdes i allt väsentligt under 1990-talet och deponerades den 11 maj 1999 på Riksarkivet. Arbetet med de båda andra arkiven pågår alltjämt. Som en grundprincip har fastlagts att anläggningar och samlingar, som har anknytning till såväl SSF som det ena eller båda de tidigare förbunden, samlas i SSF:s arkiv, om en sådan ordning gör det lättare att överblicka de historiska sammanhangen. Med utgångspunkt härifrån har t.ex. alla samlingar av lösa fotografier och diverse annat bildmaterial sammanförts till ett särskilt bildarkiv, som kommer att förtecknas i huvudavdelning K i SSF:s arkivförteckning. De delar av detta arkiv som avser lösa foton och skioptikonbilder deponerades den 11 maj 1999 på Riksarkivet.

Samlingarna smalfilmer och videoband deponerades i december 2001 hos Riksarkivet, varefter de återtogs omkring årsskiftet 2006/2007 och i stället deponerades i Svenska Filminstitutets arkiv i Grängesberg. Scoutförbundet erbjöds i samband därmed att i stället kostnadsfritt deponera fem hyllmeter väl förtecknade arkivhandlingar hos Riksarkivet. Med anledning därav deponerades i slutet av 2007 utskriften av förbundets databaserade medlemsregister för åren från 1970 till början av 1980-talet.

Den 19 juni 2011 beslöt en särskilt utlyst extra förbundsstämma i Svenska Scoutförbundet att förbundet inte skulle förlänga sin tidigare ekonomiska bristtäckningsgaranti för Kjesäterstiftelsen. Samtidigt konstaterades att detta skulle få till följd att stiftelsen måste avveckla sin verksamhet samt att innebörden härav sannolikt skulle bli att förbundet sålde Kjesäterfastigheterna. Kort härefter utlystes fastigheterna till försäljning, varjämte avvecklingen av stiftelsens verksamhet inleddes.

Den praktiska konsekvensen av besluten blev för arkivverksamhetens del, att arbetet med att färdigställa Svenska Scoutförbundets och Sveriges Scoutförbunds arkiv måste kraftigt forceras och handlingarna sättas i sådant skick, att Riksarkivet accepterade att ta emot dem som en deposition.<sup>2</sup> En beklaglig följd därav blev samtidigt att förbundet tvingades att sänka sin ambitionsnivå i fråga om slutprodukternas standard, se vidare nedan. Detta innebar bl.a. att tid inte fanns för fullständig rensning av kopior och inte heller för fullständig sortering av materialet i de olika volymerna.

## Grundläggande organisation

Förbundets högsta beslutande organ, årsmötet, är **förbundsstämman (FST)**, som länge sammanträdde varje år. 2006 beslöts att FST skulle hållas endast vartannat år. Mellanliggande år skulle endast hållas ett möte, bestående av en representant för varje distrikt (i praktiken kallat ”**förvaltningsmöte**”) och med uppgift att fatta beslut angående fastställande av balansräkning och beviljande av ansvarsfrihet. Ett sådant förvaltningsmöte hölls första gången 2008.

**Förbundsstyrelsen (FS)** väljs av förbundsstämman. Den har under årens lopp biträttats arbetsutskott med olika benämningar och kompetens, såsom förvaltningsutskottet 1960–1968, FS AU 1969–2007 och presidiet från och med 2008. Vid sidan härav har även förekommit skilda typer av arbetsgrupper med olika benämningar och kompetens, t.ex. styrgrupper.

Vid sidan av förbundsstämman och förbundsstyrelsen har under årens lopp förekommit några tidvis stadgereglerade sammankomster med huvudsakligt syfte att vara plattformar för allmän information och inspiration men vanligen utan rätt att fatta bindande beslut:

- **Förbundsmötet (FM)** har i stor utsträckning (undantag 1998-2006) varit stadgereglerat. Tidvis har det varit öppet för samtliga ledare, funktionärer och medlemmar. En variant på denna typ av möte är de s.k. landsdelsmötena, vilka i viss utsträckning stadgereglerats sedan 1992.
- **Förbundsrådet (FR)** stadgereglerades 1960-1968 med uppgift att fastställa arbetsordning för FS, följa FS verksamhet, avge för FS vägledande rekommendationer i större frågor samt besluta i frågor som hänskjutits dit av FS eller FST. Rådet avskaffades 1969. Sammankomster med beteckningen

<sup>2</sup> Någon möjlighet att fortsätta verksamheten i godtagbara lokaler på annan plats bedömdes som uteslutet av rent ekonomiska skäl.

förbundsråd återupptogs härefter under 1990-talet, dock utan att regleras i stadgarna eller på annat sätt tilläggas rätt att fatta bindande beslut.

- **Möte med distriktsordförandena** stadgereglerades 1976-1997 som ett forum för överläggningar och inbördes information. Funktionen övertogs härefter av FM och FR.

På det lokala planet har verksamheten hela tiden varit organiserad i kårer, vilka i sin tur sammanförts i **distrikt**. För sjöscoutverksamheten har vid sidan härav även organiserats särskilda **skeppslag**. Distrikten har tidvis samarbetat inom ramen för särskilda **regioner**.

## Grenverksamhet

När Svenska Scoutförbundet bildades bibehölls inledningsvis den indelning i verksamhetsgrenar, som använts inom de båda äldre förbunden. Detta innebar

- för flickornas del blåvingar (8-10 år), flickscouter (11-14/15 år) och seniorscouter (14/15-18 år) samt
- för pojkarnas del vargungar (9-10 år), pojkscouter (11-15 år) och seniorscouter (15-18 år). För vargungarna sänktes 1968 intagningsåldern till 8 år.

Inom resp. verksamhetsgren uppdelades medlemmarna i:

- ringar, indelade i grupper för blåvingarna
- flockar, indelade i kullar för vargungarna
- avdelningar, indelade i patruller för flick- och pojkscouterna
- lag för seniorscouterna; i kårer med flera lag bildade dessa en seniorscoutgrupp

Under några år på 1960-talet gjordes även smärre försök med vad som i Sveriges Scoutförbund kallats ensamscouting, nu under namnet friscouting.

Under 1960-talet genomfördes en **omfattande revision av hela scoutprogrammet**. Denna utmynnade i en ny uppläggning av och delvis nya namn på verksamhetsgrenarna, som konstruerades identiskt för båda könen. Integrerat arbete prioriterades inom samtliga grenar. Den tidigare strikta uppdelningen efter levnadsålder utbyttes samtidigt i möjlig mån mot en uppdelning, grundad på årskurs i skolan. Resultatet blev

- för barn i årskurs 2 och 3 miniorscouter (från 1970)
- för barn i årskurs 4 och 5 juniorscouter (från 1968)
- för barn i årskurs 6-8 scouter (från 1968); grenen omdöptes senast 1976 till patrullscout, samt
- för ungdomar i årskurs 9 och äldre seniorscouter (från 1968).

Inom varje verksamhetsgren behölls uppdelningen i mindre enheter (avdelningar), uppdelade i

- kullar för miniorscouter; från och med senast 1980 patruller och
- patruller för juniorscouter och scouter.

För seniorscouter föreskrevs ingen underindelning av avdelningarna. Senast 1976 torde ”avdelning” ha ersatts med ”seniorscoutlag” som enda indelning av verksamheten.

Efter en omfattande försöksverksamhet **infördes 1990 en femte verksamhetsgren, bäverscouting**, för barn i årskurs 1 (sjuårsåldern). Bäverscoutavdelningen kallades koloni och smågrupperna – motsvarande patruller – kallades familjer eller hyddor.

Det är oklart vilket genomslag bäverscouting fick i praktiken. Grenen omnämns i stadgarna till och med 2007, då alla tidigare bestämmelser om verksamhetsgrenar utbyttes mot en allmänt hållen föreskrift (2 kap. 1 §) om att scoutpatrullens och scoutavdelningens uppgift var att bedriva scoutverksamhet i enlighet med förbundets stadgar. I en rapport 2011-01-25 skrev SSF:s medlemsutvecklingsutskott att bäverscout var den icke allmänt förekommande första nivån inom scouting i Svenska Scoutförbundet, Nykterhetsrörelsens scoutförbund och KFUK-KFUM:s scoutförbund., samt att man var bäverscout i åldrarna fem till sju år, beroende på vilket förbund, som den lokala scoutkåren tillhörde. Samtidigt konstaterades att man i den förbundsgemensamma programutvecklingen, se vidare nedan, hade tagit beslut om att scouting startade från 8 år. Det hade dock inkommit en hel del förfrågningar om programstöd från ideella, som bedrev

bäverscouting. Det fanns också distrikt som hade utvecklat egna märken för bäverscouting. Förbundets konsulenter hade också förmedlat bilden av att väldigt många kårer, som bedrev bäverscouting, var framgångsrika när det gällde medlemsökning. Därför ifrågasattes nu hur man skulle göra med bäverscoutingen. Behövde man fundera på om man från centralt håll skulle stötta bäverscouting i någon form, och i så fall, skulle det vara en del av programmet eller vara en rekryteringsform? – Det är för dagen oklart vad utskottets förslag lett till.

En sjätte verksamhetsgren utgörs av **roverscouting** för ungdomar över 18 år. Verksamheten växte fram oreglerat under senast 1980-talet men fanns ännu 1994 inte formellt i förbundets organisation. 1995 bildades i en arbetsgrupp för stöd åt roverscouting, varefter verksamheten på FST 1997 infördes i förbundets stadgar. Grenen omnämns i stadgarna till och med 2007, då alla tidigare bestämmelser om verksamhetsgrenar utbyttes mot en allmänt hållen föreskrift om att scoutpatrullens och scoutavdelningens uppgift var att bedriva scoutverksamhet i enlighet med förbundets stadgar. I kårhandboken 2004 och 2006 beskrevs roverscoutlaget som bestående av ”överåriga” seniorscouters, som kände att de ville fortsätta med scouting.

**2008 lanserades ett helt nytt, förbundsgemensamt program**, som härefter infördes successivt de närmast följande åren. De nya verksamhetsgrenarna blev nu

- spårarscouters, 8-9-år,
- upptäckarscouters, 10-12-år,
- äventyrarscouters, 12-15-år
- utmanarscouters, 15-18-år, samt
- roverscouters, 19-25 år

I den nya **ledarhandbok** (Ledaren – gör dig redo), som utkom i november 2009, fastslogs (s. 26), att själva scoutverksamheten började från 8 års ålder; först då ansågs man kunna på ett effektivt sätt jobba med scoutmetodens alla delar och som en helhet. Samtidigt konstaterades dock att många scoutkårer säkert bedrev viss verksamhet för yngre barn, t.ex. prova-på-verksamhet eller friluftsdagar. –

## Samarbete med andra scoutorganisationer

1960 samarbetade flickscoutförbunden i Sverige i *Sveriges Flickscoutråd (SFR)*, medan pojkscoutförbunden samarbetade inom ramen för *Svenska Scoutunionen (SSU)* med *Svenska Scoutrådet (SSR)* som beslutande myndighet och samarbetsorgan. 1965 inträdde SFR i SSU men behöll sin formella ställning som särskilt samarbetsorgan för den svenska flickscoutverksamheten i landet. Samtidigt bildades inom SSU *Sveriges Pojkscoutråd (SPR)* som särskilt samarbetsorgan för pojkscoutverksamheten i landet. De båda råden kom härefter under några år att företräda svensk scouting i internationella sammanhang, flickscoutrådet i World Association of Girl Guides and Girl Scouts (**WAGGGS**) och pojkscoutrådet i World Organization of the Scoutmovement (**WOSM**)<sup>3</sup>.

Per den 1 januari 1969 upplöstes flick- och pojkscoutscoutråden, varefter SSU avskaffades genom att nya stadgar trädde i kraft den 1 januari 1982. Från den tidpunkten används sedan Svenska Scoutrådet som beteckning för hela sammanslutningen med en styrelse som centralt samarbetsorgan

<sup>3</sup> Se handboken för kårer och distrikt 2008-2009 s. 16.